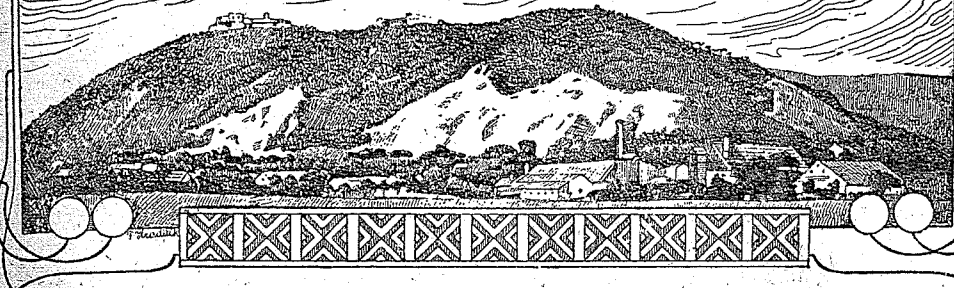

ZÁHORSKÁ KRONIKA

Archiv pohádek, pověstí, obyčejů, starožitností
na Záhoří a Pobečví.

Časopis lidopisný. Vychází měsíčně v Týně u Lipníka.

Číslo za 4 halíře. — Poštou v Rakousko-Uhersku celoročně 1 kor.

ROČNÍK V.

Září 1909.

ČÍSLO 7.

Po stopě sv. Cyrilla a Methoda Haličí, Německem a Čechy.

(Dr. František Příkryl.)

V II. díle: Sv. Cyrill a Method v památkách starožitných na Moravě a ve Slezsku, 1907 od str. 229—310*) seřadil jsem památky misijní cesty sv. arcibiskupa Methoda z Velehradu po Pruchnou na Těšínsku v délce 145 km. Podle památek ubíral se dále ke Kyjevu, hlásaje slovo Boží národu Polskému ve vojvodství Krakovském na Bytom, Krakov, Tarnov a Ruskému na Peremyšl, Lvov, Belz, Radzivilov u Brody (Brodů), Žitomír. Pro veliké vzdálenosti památek po Haličí roztroušených nucen k rychlému spěchu, odejel jsem dne 20. července do Lvova a seznal velebné zřízení církevně katolických Rusů, prohlédl muzeum Stauropygie slavné, jakož i jiná, odejel jsem do Belze, malého města u ruské hranice a začal hledat, fotografovat pokud bylo možno, památky nám Moravanům tak drahé napříč Haličí, Německem po Berlín, v Sasku a po Čechách. Pro Halič jsem měl dovolení od místodržitelství Lvovského, které mě zachránilo před zatknutím v Krakově. Po Německu doznal jsem všude laskavého přijetí a pomoc této snaze zejména v Bavorově, Opolí, Vratislavě, Berlíně, Dolní a Horní

*) Nalézají se v komisi knihkupectví R. Prombergra v Olomouci. Objednati lze kor. listkem za 3 K výtisk. Sám vše při vydání obstaraje vydal tuze lacino s ohledem na chudobu národa našeho. Nesešli se mi ani výlohy nakladatelské. Bezuchov a Oprostovice odebral řadu výtisků, kéž by i jiné osady následovali vlasteneckého příkladu. Na cestu vykonanou výlohy poskytli dobrodinci šlechetní.

Lužici. Připravil jsem se k cestě výkladem »zlomku zeměpisného o zemích Slovanů v IX. stol.« (Cod. dipl. Mar. I. 67.) chovaného v Král. knihovně v Mnichově, na podkladě starožitnosti Šafaříka a z poznámek dlouholeté četby od Herodota po Nauč. Slovník, nyní ukončený. Naučil se i řečím procestovaných krajů, což mě velice prospělo k navázání styků přátelských k doplňkům shledaných památek. Vydám s ilustracemi v III. díle: »Po stopách sv. Cyrilla a Methoda Evropou« v I. oddělení, co nejdříve možno.

1.

Sv. Method skutkoval od Pruchné ve vojvodství Krakovském v polských oblastech a směřoval k jasné hoře u Čenstochova na Bytom, kdež do nedávna stával nízký kamenný kříž, který při obrovském vzrůstu města Bytomu zmizel z očí. V Čenstochově, na místě poutním pohanství sv. Method založil kult křesťanský vystaviv zde obraz Matky Boží k úctě. Přítomné dějiny tohoto paladia Polského národa jsou zmatené jako o jiných podobných památkách u Slovanů západních. V Krakově sv. Method posvětil kostel sv. Michaele arch., dřevěný a pod Vavelem stojí starodávný kostelíček sv. Jiří z jeho doby. Odtud vedou stopy sv. Methoda na Tarnov, Přemysl, Lvov, kdež posvětil kostel sv. Jiří (Mitropolitní katol. Rusů) a přišel do Belzu, sídla Kňaza Bvožanů, v dálce od Velehradu přes Záhoří, Příbor, Těšín 710 km. Vedle zámečku Kňaza posvětil sv. Method dřevěný kostel sv. Klimenta a v něm vystavil k úctě obraz Matky Boží na dřevěné desce 50 cm. vysoké a 38 cm. široké. Proveden toutéž technikou jako starodávný obraz Matky Boží ve Bzenci a v Uher. Brodu z téže doby.*) Kostel sv. Klimenta zašel při vpádu Tatarů v 13. stol. Obraz, předmět veliké úcty Ruského lidu širého okolí, přechováván v kostelíčku na zámečku, který jsa celý dřevěný, valem a příkopem obehnaný, zašel teprv v 17. stol. zanášením práva leního na Ukrajinu. Úcta Rusů vroucí pokryla obraz zlatými ozdobami a korunami na hlavě Ježíška i Matky Boží, která má kolem svatozáře ještě 12 zlatých hvězd. Koruny a roucha, modré u Matky Boží a červené u Ježíška, pokryto perlami a drahokami, že z původní malby jen tváře a ruce, a pozadí do tmavohněda sbarvené vynikají. Východně 110 km. za Bodry u Radzivilova sv. Method založil misijní stanici »Svatodušský Skyt«, při němž stojí kamenný kříž, jehož vyobrazení jsem na 311 str. II dílu přinesl. Další památky až do Kyjeva shledám, dá-li Bůh, v budoucnosti nedaleké.

2.

Z Bytomu přijel jsem do Bavorova a cestou k severu seřadil jsem památky sv. Cyrilla a Methoda z cesty jejich misijní r. 864 z Velehradu na Hostýn, Radhošť, Kotouč, Opavu (II. díl, str. 190—230). Z Opavy ubírali se sv. Věrověstové podle řady kamených křížů, hrubotěsaných, 1 m vysokých, zvětralých a lišejníky pokrytých, jakož i jiných památek na Ketř, Bavorov, Horní Glogov, podle »svaté vody« u Mal. Strelíc, přešli

*) Popis vyjde v časopisu vl. muzea olomouckého.

Odru u Krapic na pravý břeh a podle kříže kamenného v lese mezi Grošovci a Dombrovcemi na Opolí, Namyslov, Smogrzew, kdež zřídil později sv. Method biskupství Slenzanům, na Kalíž přišli do Krušvice, střediska království Polského na právu obyčejném. »Popel« na zámku je nepřijal, v městě ale pohostinu přijatí měšťanem »Pijastem«, pokřtili sv. Cyrill a Method syna jeho Zemovita. Byl prvním králem Polským, křesťanem a pradědem Měčislava, který začal uvádět v polském národu právo lení a též změny církevního ústrojí. (Časopis Ksigozbioru publicznego imienia Ossolinskich, Lwów. Rok I. 1828, II. 56.) Odtud sv. Věrověstové putovali na Gnezdno Velkopolskem k slavnému poutnímu místu pohanských Slezanů, větve Velkopolanů, k Sobotce na Wolow, Grotkov, Svidnici, pak zemí Dědošanů na Strygov, Luban do země Milčanů (Milčenjo) v nynější horní Lužici Saské. U Wolowa (od nepaměti konaly se tu velké trhy volů) nalezen r. 1816 v mohyle jihovýchodně města, na cestě k Vratislavi, 35 km vzdálené, obrázek Matky Boží, s cirillským nápisem, který našel jsem v průmyslovém museu ve Vratislavi a pořídil obrázek. Obraz ulitý je na bronzové desce 5 cm vysoké a tolikéž široké s ouškem. Vysel na krku pohřbeného zde křesťana v době sv. Methoda. Přední strana očistěna od patiny, která na druhé straně ještě v tloušce 1—2 mm. se zachovala. Potáhl se celý drahocenný předmět vrstvou patiny, která proti okysličování jej neprodyšně uchovala do roku 1816. Právě sbírají učené společnosti u Opolí a Vratislavi v těchto dříve polských oblastech kamenné kříže podobné moravským a nalezené vesměs ukazují směr naznačený.

3.

Zeměpisný zlomek Bav z IX. stol. udává, že Serbové v Horní Saské Lužici od Nize po Labe jmenovali sebe Milčané. U nich skutkovali sv. Cyrill a Method od Zhořelce (Zgorjelic) po Svepnici u Mišně. Milčané, dle dějin, »Serbskeho naroda« od Mich. Hórniky, před příchodem sv. Věrověstů sesadili svého vojvodu Češćibora, že zaváděl v zemi právo lení. Bydlel na zámku u Zhořelce, který, jako staročirský kopec zámecký u nás, ovládá širošíř kraj zdejší. Nový vojvoda volený na Lubinu u Budyšina kňazi serbskými a národem přijal se ctí sv. Cyrilla a Methoda. Jižně Zhořelce 7 km. našel jsem u osady Javornika na pravé straně úvozové cesty k hradisku tvrze magnáta serbskeho kamenný kříž při zdi hřbitova, na kterémž stojí kostelíček P. Marie z 9. století. Odtud zastavil se sv. Cyrill a Method hlásající slovo Boží údolím serbské Nise jižně 17 km. v Königsheinu nad Ostricemi, kde uprostřed horské vesnice stojí nyní nádherně obnovený chrám sv. Bartoloměje původem prastarý. Dále vedou stopy na Žitavu kolem památné hory »Černoboha« k Budyšinu, Kamjenci, až ku Königsbrücku nedaleko Mišně a to od místa kultu pohanského k místu: Černoboh u Lubij, Veles (Flins) u Budyšina, Sybillenstein za Wotrowem, Svatá hora u Halštrofa, svaté jezero u Bazelic blíž Kamjence a svatý Háj s pohanským oltářem u Swepnice. Řada křížů nízkých z pískovce, ve všem podobných moravským, starodávné kostely a jiné památky stojí v této řadě

Sv. Cyrill a Methoděj nepřešli Labe, nýbrž poříčím Polčnice (Polučnice) vraceli se na Arnsdorf k Žitavě obcházejíce Bělboha a Černoboha od jihu k Zágozdu, který se táhl od Žitavy do Čech mezi Ještědem a vysocinami Jizarských hor. Uprostřed bývalého Zágozdu stojí Reichenberg a průmyslová místa. Stará serbská cesta od Žitavy ke Král. Hradci uchovala svůj název pod »Stražiskem nad srbskou cestou« v kraji Hořic mezi osadami Vřestníkem a Bezníkem, kde se dochází na zámek »Zvyčín«. Na této cestě stojí kamené kříže v Arnsdorfě u hřbitova, v Žitavě, u Karlova, Roztokách, v Jilemnici, u Zvyčina, Jaroměřic, u Král. Hradce, Vysokého Mýta, Litomyšle a Poličky.

Další památky k Velehradu uvedl jsem v II. díle od str. 290.

4.

Katolski Poso!« v Budyšině dne 10. dubna 1909 přinesl krásné podání Serbů lužických o sv. arcibiskupu Methodu, kterak u nich delší dobu skutkoval. Památky vedou z Velehradu na slavná místa pohanské bohoslužby, na nichž sv. Method založil kult křesťanský a ukazují na »Vambeřice«, »Sobotku« (Olymp polského národa, Slenzanů), »Svatý háj« u Gubína, Svatobor s oltářem (čertů kámen zvaný) u Chocebúze (Cottbus), přes Dolní a Horní Lužici k Budyšínu, Lubín (serbský Blaník) Žitavu; přes Zágozd poříčím Jizary k Staré Boleslavě, Praze, Milevsku, Třešti, Telči, na Mor. Budějovice k Velehradu.

Řada křížů mezi těmito místy památnými starodávných památek; obrazů, soch Matky Boží z doby sv. Methoda; kostelů, prastarých křtitelnic z IX. století z pískovce označuje tuto cestu.

Litevské pohádky.

Přeložil P. Vojtěch Srba.

16. Litevský Paleček.

Býl dědek a babka a neměli dětí. Šli k čarodějnici se zeptat, čeho třeba, aby děti se našly. Čarodějnice kázala jim dýchat palici, dokud děcka nevydýchají. Zanesli palici do přístěnku, dýchali a pořád na ni dýchali, až vydýchali Palečka. Chlapeček byl tuze maličký a pranic nerostl, ale za to brzy uměl chodit.

Jednou tatík venku orál pole. Mama (doma) chystala mu snídani. Paleček si pohrával při peci. Uvařa, mama naplnila kaše plnou mísu a chce nést do pole. Paleček se ozve, mami, dejte mně, já zanesu tatínkovi snídat. Babá mu dala a on nesl. Když otec přihnál na ouvratí, Paleček povídá, nate, tati, posnídejte dokud je kaše teplá. Otec zastavil koně, sedl si na konec role, sdělal kloubouk, požehná se a začne jest. Paleček zaprosil, tati, tatinku, nechte mě poorat, dokud pojidáte. Kde pak ty orat, vždyť nedoštaneš ani na kleče! — No, šak nebude vaše škoda, jen nechte! — Oř, když chceš. — Paleček viezl na kleče, sedl si, chytl opratě do ruky, a vyje, už orál.

Cestou jel mimo pán. Uhlídna, jak pluh oře bez nikoho, volá, ale strýčku, kdo pak vám to oře? — Můj syn. — A kde pak je, dýť ho nevidět? — Sedí na kleči. — Pánovi se takový pacholíček tuze podobal. — Prodej mi ho! povídá pán. — Jak bych vám ho prodal, su sám rád, že ho mám. — Paleček přihnáv k tátovi, pravil mu šeptem do ucha, tati, tatinku, jen prodejte, šak se zas vrátím. Pán strýcovi za Palečka zaplatil moc peněz, Palečka strčil do kočára pod »syc« a jel dál. Bylo tam schovaných síla peněz. Paleček měl s sebou zahybáček. Když ujeli tak s pět mil, vyřezal kudličkou díru, vytrousil všechny peníze, a sám se jí prosoukal. Jda zpátky je posbíral a šel cestou pořád dál. Když už byl zašel hodně daleko, potkal tři raubíře. — Přijměte mne mezi sebe, zaprosil Paleček. Raubíři se dohodli, a šli tak dál vešci čtyři. Ale ida cestou, zachtělo se jim jest. Zastavili se nedaleko jednoho panského dvóra. Jeden pravil, jdi, ukrad' pánovi tele, ten posílal dhuého, — nechťelo se jít žádnému. Paleček zvolal, no, dobrá; půjdu a ukradu tele já, ale vy zatím nánoste dříví a složte oheň. Všeci souhlasili. Paleček šel do dvóra, vlezl do chléva, čapl si za krávu a zakřikl: Hou, vzácny pane, hen zloději ti kradou tele! Pán zavolá na čeledína, jdou s lucernou do chléva, prohlédají všechny kouty, a nic nenajda zas odešli. Paleček zapamatoval si při světle, které tele je nejpěknější, podřezal, vykuchal, střeva zahodil a popadna maso odnesl k raubírům. Rozsekali maso a už chtěli vařit, ale nebylo v čem! Zas druh druha posílá, jdi ty! — ne, ty jdi! a žádný nechce. Paleček se ozval, tož, vy tu připravte maso, a já zajdu k hrnčířovi. Šel k hrnčířovi, vklouzl za hrnec a zakřikl, hou, hrnčířu, zloději hcou ti vykrást hrnce. Hrnčíř přiběhne s lampou, dívá se a nikde nic nezpozorovav zas odešel. Paleček vyhlídl si při světle nejlepší hrnec a vezma na ramena byl ten tam. Přijda s hrncem ke zbojníkům, dali maso do něho a začali vařit. Ale ještě do toho chybělo soli. Zas jeden druhého posílal, a zas každý, že nepůjde. Paleček tedy řekl, inu, vy tu dávejte pozor, a soli donesu já. Zašel k solařovi, čapl si za bečici soli a spustí, hej, solařu, hen zloději ti kradou tvou sůl! Ten skoky přiletí s loučem (světídem), ohlídá se na všechny strany a nic nezhlédna zas šel dom. Paleček vybral si největší bečici se solí, dal na plece a odnesl. Nesa sůl volá na zbojníky, no, jaká, či máte maso uvařené? — Uvařili isme, a jak! ale čím jest, nemáme lžiček! Žádný nechťel jít donést těch lžiček, posílali druh druha, ty jdi — jdi ty, a nešel žádný. Dí tedy Paleček, půjdu já, přinesu lžičky, a vy tu všecko přichystejte, ať jíme. Zašel ke lžičařovi, zalezl za komín a křičí co má hrdla, hoj, lžičařu, kradou ti tvé užičky! Ten se žene jak na koni, louč v hrsti, prohlédá a prohlédá, a nic nenajda zas odešel. Paleček si vybral nejlepší lžičky a vrátil se ke zbojníkům. Ti už všeci seděli a čekali, jen jest. Včil jim Paleček ještě povídá, jen chvilenu na mně tu počkejte, přijdu co nevidět. Šel do olšiny, uřezal pořádnou hůl, zamířil do toho dvóra, kde to tele byl zařezal, vešel do chléva, skryl se a pera hůlkou křičel, jak by na nože bral, hej, panáčku, nekradl isem sám, hen leží ještě tři tam za olšinou. Raubíři myslili, že pán jej chytil a (včil) bije; zahodili všechny věci a rozutekli se kam který. Když Paleček přišel na místo,

nenášel už ani jednoho. Snědl telecí maso sám, věci posbíral a vrátil se dom k tatínkovi a mamince.

17. Čarovné grumličky.

Byl jeden chudobný chlapeček, pásal ovečky a usnul, právě když byly hrubé služby Boží. Zanesl ho běs do pekla. Chlapeček užířel tam ve vroucích kotlech poskakovat bělučké bublinky, tuze moc pěkné; zalíbily se mu. Běs právě nehleděl, tak si, chudinka, nabral plné kapce těch bublinek běloučkých, tak hezuočkých. Po té běs ho zanesl zpátky, odkud ho byl vzal, k těm ovečkám. Když zas byl u svých oveček, vytřepal ty bublinky na trávníček a měl z nich radost. Tu přijde k němu paní a praví: ty, dej mi tyto bublinky, dám ti za ně tyhle grumličky, jak na ně zagrumlíš, všecky ovečky ti potancují. Potom až budeš u vrchnosti obžalovaný, ukazováčkem dotkni se kabátu toho nejvyššího. Pasáček odevzdal bublinky, a paní dala grumle. Po čase jde jalovčím žid-sklenář; Jen uslyšel drknat na grumle, dal se do tancu, všecka skla rozbil, zle zapackoval až si zakrvácel bradu. Tedy popadl kluka a vlekl na soud, že prý mu způsobil takou škodu. Jak tak žid vede milého chlapce na ten soud, potkají hrnčíře s plným vozem hrnců; jel na trh. Hrnčíř zeptal se žida, kam vedeš toho chlapce? — Vaj, podívej, jakou mám škodu; když on ti má takové grumle, jak začne hrát, tak člověk se nezdrží, aby netancoval. — Tu zvolal ten hrnčíř: tož zahrej! Jen začal, ten s těmi hrnci už se točí, tancuje po hrncích, až je na voze samý střep. Včil se už shodli oba dva, ten že rozbil své sklo, onen že má po hrncích, hnát milého chlapce na soud. Postavili chlapce před soud, a on, jak mu ta paní byla kázala, dotkl se prstem kabáta toho nejvrchnějšího. Vrchní vyhnal žida s hrnčířem za dveře a kázal chlapcovi hrát. A zase žid s hrnčířem jali se skákat až sebou řízli, ale vrchní neskákal nic a pravil: že jste vy dva hlupáci, tož jste tancovali; já taky slyším a přec netancuju . . . A pustil kluka (na svobodu). Na to se vrátil ke svým ovečkám, a zas byla ta samá; kdo uslyšel, ten skákal o všecko pryč, ať žid, ať člověk, ať zvířátko, ať ptáček. A zase přišla k němu ta paní, a byla to Nejsvětější Panna Marie, a řekla, ty bublinky — totě čistočisté dušičky. Tobě nebyly na nic, ale mně jich je velmi třeba.

18. Umrlec a jeho prosba.

Dávno jednou v sobotu večer sešlo se několik chlapců a začali řeč o lidské odvážnosti. Jeden se chlubil, že provedl to, jiný ono. Vystoupil jeden z hromady a zvolal, dejte pozor, já zajdu včil na hřbitov a donesu umrlece, nedávno pohřbeného. Jedni jali se mu smát, jiní zas podpichovali řkouc, mu dobrá, jen jdi a dones! Odvážlivec odešel, umrlece vykopal, a vytahna z truhly složil na plece (ramena) a donesl do společnosti. Uhlídna umrlece, všeci z toho shromáždění utekli. Zůstal jediný odvážlivec; papadl umrlece za nohy a nemaje chuti jíti zpátky na hřbitov zatáhl ho do komůrky vedle chlěva. Ještě nestihl jej načisto vtáhnout, umrlec draps ho za ruku a nespouštěje se volá, odkud vzals, tam i zanes. Odvážlivec vol — nevol se strachem chytl umrlece a zanesl na hřbitov. Vložil do truhly ale mrtvý pořád ho drže pravil, zajdi

do stavení, kde jsem žil, a pros mou ženu za odpuštění, za živa moc jsem jí ublížil (ukřivdil). Jestli mi odpustí, odpustím i tobě, za to žes mě potáhal. Zašel k té ženě a prosil od rána do večera, ale žena nechtěla odpustit. Vrátil se a řekl mrtvému, že nemohl ženy uprosit. Nebožtik poručil, musíš vyrovnat křivdu, jdi prosit znovu. Tak tak že tu robečku na konec uprosil. Tedy i nebožtik mu odpustil. Kázal ho zahrabat a řekl, po druhé už takovou nedělej, neruš zemělým pokoje!

19. Můra.

Jeden pacholek vzdycky chodíval líhat na seno. A začala na něho chodit jako děvčice. Jakmile nadešla půlnoc, dvírcce od zahrady vrz . . . a jde na něho neznámá děvčice, přisedne k němu a nedá usnout až do kuropění. Co počít? Šel ke zpovědi a řekl knězovi: tak a tak, co noc děvčice přilézá a odpočinout nedá. Kněz povídá, vezmi posvěcený škapulíř, a jak přijde, honem jí vhoď na krk. Ona se bude proměňovat ve všelijaké obludy, ale ty drž je pevně. A udělal tak. Vzal škapulíř (či agnouzek) a šel si lehnout. Čeká, čeká, půlnoc je tu. Dvírcce jenom vrz . . . jde děvčice jakoby nic. On leží ticho, jak by spal, škapulíř drží přichystaný. Ona honem skočí na seno, přikrčí se k patám. V té on jí hodí škapulíř kolem krku a drží zatna zuby. Děvčice zavyla, z očí srší jako jiskry, zubama skřípe a učinila se zmiří. Pacholek se ulekl ale nepustil. Po té se učinila žabou, lvem, čertem. Chasník všecek se chvěje, ale nepouští. Proměnila se ve vůz, co se naň řítí, on drží pořád. Měnila se ještě v jiné mátohy, ale on nen a ne pustit. Posléz proměnila se zase v člověka a prosila, ať ji pustí, že se dusí. Ale chasník, jak mu kněz byl nařídil, nepouští. Jala se znovu strašit všelijakými zvířaty, proměnila se v člověka a zemřela. Co včil, povídá si, na seně néchat, nejde, třeba sklidit. Tam za ulicí u samého lesa byla chajda, nž dávno v ní nikdo nebyval. Řekl si, eh, zanesu ji a nechám tam; tak nikdo nepozná, že jsem ji udusil. Jak řekl, tak udělal. Chytil, naložil na ramena a šel. Složiv přišel zpátky a lehl si; ale spánek ho nebral. Tu! zase vrátka vrz . . . Jde ti ohromný čert, s rohama, s bradou jak od kozla a praví: když dovedls v noci udusit mou dívku, tož doved ji taky v noci pochovat. Řekl a zmizel.

Ráno chasník zašel ke knězi ptat rady, co má dělat. Kněz radil, jdi, sbij truhlu, nachystej tři železné obruče a přisekej osykový klín. Klín vraz jí do srdce, vlož do truhly, a truhlu pobij obručemi. A ještě toho víc mu kněz napovídal a skončil, jen se nic neboj. Chasník šel dom, stloukl pevnou truhlu, nachystal klín a silné železné obruče. Jakmile nastal večer, zebrał truhlu, klín a obruče a šel do té chajdy. Tam (mrtvou) vložil v truhlu, vylezl na hůrku, šátkem si omotal hlavu a seděl. Blíží se k půlnoci. V chajdě začalo chrastět, oknem, dveřmi, ze všech koutů lezou čerti a čertátka. Dali se budít tu dívku, a ona vstala. Teď zas všeci dali se hledat toho pacholka. Šak sedí na hůrce, šátek kolem hlavy. Čerti všeci čujou, že je oblízce, ale kde je (přec) nevidí. Tu jedno čertátko se ozvalo, třeba zavolat našeho hospodáře. Rozběhl se celý houf. Za chvíli jde sám hospodář — chromé dáblisko. Stanul, ňuchá, ňuchá, obejde chajdu kolem do kola, uzří ho. Hen, hen je! Roztrhejme ho na kusy!

Ale jak ho dostat! Třeba hůrku zapálit, a to loučem, co by hořel na obou koncích; jiným, pane, to nejde. Hned se všeci rozletěli hledat takového louče. Hledají, hledají, na peci, za přípeckem, prohlédají všecky kouty; na konec našli. Otřásl se, chudák pacholek, čeká, co bude dál. Jeden z čertů naplul na louč, chytl. Zapálili hůrku, hoří. Už mu plamen šlehá po nohy, už hůrka tak tak že drží. Čerti skáčou, smějou se, ostří si zuby, brousí nehty. Už se hůrka řítí, už chasníkovi na oči se staví smrt s kosoú. V té kohout — kykeryký! Ohnivá zář zanikla, čerti se rozprášili kam který, dívka zas se položila do truhly, a všecko, jak kdyby se nebylo stalo nic.

Na druhou noc zase šel do té chajdy ale tentokrát už se měl na pozoru. Honem popadl klín, vrazil dívce do srdce, přiklopil truhlu, obručemi pobil a čekal půlnoci. V samou půlnoc zase se všecko hemžilo čerty a čertíky. Všeci obcházeli kolem lavice (co na ní byla ta truhla) a volali, vstaň, vstaň! hen je on! my ho rozsápe! Ale bez tebe nemůžeme se naň dotřít! A dívka na to, ach, nemohu; svírá mi srdce osykový klín. V té chasník skočil, lopatu do ruky, truhlu na ramena a honem na hřbitov. Čerti za ním vyjou běsným hlasem napořád: Vstaň, vstaň, ať nám neuteče! Přijda na hřbitov, pacholek shodil truhlu (na zem) a jal se kopat důl. Čerti naň plujou, hlinou po něm hážou, ale on kopal pryč. Vykopa důl, spouští truhlu. Zařvali čerti jak jedním hlasem, vstaň! vstaň! Dívka se pohla, truhla zapraštěla, první a druhá obruč pukla, ale knězova slova nesehlala, třetí obruč už nemohla rozpučit. Honem ju chasník zasypal hlinou, kohout zápěl a čerti zmizeli. Zbyv se soužení chasník šel z vesela dom.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Záhorská kronika od 1. ledna 1910 bude pro dědiny na Záhoří a Pobečví vycházet na »předplatné« ročních 10 čísel: »50 haléřů«. Z toho rozdavači strhnou si 10 haléřů, 40 haléřů se odešle složným lístkem na vydávání. Tak zmizí veliké starosti a mohu se bezstarostně věnovat spisovatelství pro tento list. Látky sebráno na několik ročníků. Kdo něco zajímavého ví, necht' to pošle do Týna, vřadím to do čísel nejbližších. — Národopisná podání mezi lidem selským z dávných dob není k přebrání. Sbírá se nejlépe v zimě. Vlastenci, sbírejte a posílejte k uveřejnění!

Hry dětské na Záhoří a Pobečví, sebrané a zde uveřejněné, vydal bych ve formě knížčky pro děti. Prosím sl. správy škol, aby dobrotivě sdělili, kolik výtisků bych mohl přichystati. Do zásoby se netiskne. Jen něco málo pro Hranice a Lipník knihkupcům.

